

شنبه، ۰۴ دسمبر ۲۰۲۱

دوکتور نور احمد خالدي

افغانستان چهار راه مدنيتها: مردم افغانستان

کلب هوس

قسمت سوم

تخمین فیصدی‌های ترکیب قومی نفوس افغانستان توسط مؤلفین و منابع مختلف

مؤلف	منبع	پشتون	تاجیک	هزاره	اوزبک	سایر	مجموعه (در صد)
سروی و تحقیق شش ساله	بنیاد واک ناروی 1999	62.73	12.4	9	6	10	100
مکس	افغانستان 1960	60	30	3	3	4	100

							کلوم برگ
10 0	9 .9	6	9	1 2. 4	6 2. 7	تولد مجدد، افغانستان و طالبان/لند ن 1998	ویلیام میلی
10 0	1 0	5	5	2 0	6 0	جغرافیای دنیا چاپ پنجم ایران	محم محج وب و ف. باور ی
10 0	1 1 .4	8. 6	8 .6	1 8. 6	5 2. 8	نفوس جهان 1/1981 تحد شوروی	پرو فیسو ر سی آ. برو ک
10 0	2 0			2 0	6 0	افغانستان- کابل 1955	پرو فیسو ر محمد

							علی
10 0	4 0				6 0	زبان ملی افغانستان/ اتحاد شوروی 1964	پرو فیسو ر اسلا نوف
10 0	1 1	6	9	1 2	6 2	سسستم فدرالی در افغانستان/ پاکستان 2000	محمد انعام واک
10 0	1 3	8	8	2 1	5 0	پاکستان 1995	شمار ه 42 — 43 جری ده افغان ملت
10 0	1 . 9	8	2 . 7	2 8. 7	5 8. 7	تاریخ و ایجاد افغانستان/ لندن 1980	عبدا ل احمد المیر
10 0	1 7			1 3	7 0	تاریخ و ایجاد	عبدا لعظ

						افغانستان/ ایران 1987	یم ولیان
10 0	3 0			2 0	5 0	مجله سخن	علی اکبر جعفر یان
10 0	1 6	7	6	2 5	4 6	افغانستان 1973 آمریکا	لوی دوبر ی
10 0	1 2	6	1 9	2 5	3 8	افغانستان 1997 آمریکا	ورلد المان اک
10 0	3 5 - 4 5				5 -5 6 5	زبان های بزرگ دنیا 1987	مکین زی
10 0	1 4	8	1 0	2 3	4 5	افغانستان	انتون ی
10 0	9	9	1 3	2 7	4 2	Fact Book	سی.آ ی.ا ی
10 0	6 .7	1 0	1 1 .	1 6. 3	5 5. 4	نتایج نشر شده انتخابات	انتخا بات ۲۰۰

			6				۴ ری است جمه وری 1
10 0	5 . 7	1 2	1 2 . 2	2 6. 4	4 3. 7	اکادیمیا 2016	دکت ور نور احمد خالد ی

در نتیجه با استفاده از منابع مختلف ترکیب قومی نفوس افغانستان را می‌توان با در نظر داشت احصاییه رسمی تخمین نفوس در سال (۱۴۰۰ هجری شمسی) 2021 م در جدول ذیل خلاصه نمود:

تخمین تعداد و فیصدی نفوس افغانستان به تفکیک اقوام کشور 2021

فیصد ی	مجموع تعداد نفوس 2021	تعداد نفوس 2021 کوچی	تعداد نفوس 2021 مسکون	تخ می ن فی ص دی نفو س	اقو ام
202 1					

¹ حامد کرزی (پشتون) 55.4 درصد، یونس قانونی (تاجک) 16.3 درصد، محمد محقق (هزاره) 12.2 درصد، عبدالرشید دوستم (ازبک) 12 درصد

آب و برق	4 3. 7	14,02 7,700	1,50 0,00 0	15,52 7,700	46. 2%
اجرای	2 6. 4	8,474, 400	0	8,474 ,400	25. 2%
هزاره	1 2. 0	3,852, 000	0	3,852 ,000	11. 5%
اوزایی	9. 0	2,889, 000	0	2,889 ,000	8.6 %
تعمیرات	3. 0	963,0 00	0	963,0 00	2.9 %
بلوار	2. 5	802,5 00	0	802,5 00	2.4 %
سایر اقلام	3. 4	1,091, 400	0	1,091 ,400	3.2 %

مجموع	1				
م	0	32,10			
ع	0.	0,000	1,50		10
نف	0		0,00		0.0
و			0	33,600,000	%
س					

منابع: تعداد مجموع نفوس افغانستان (۳۳،۶ میلیون) و نفوس کوچی از اداره ملی احصائیه و معلومات. ترکیب قومی نفوس از دکتور نور احمد خالدي، وبسایت اکادمیا.

منشأ اقوام افغانستان:

در بالا دیدیم که پشتون‌ها و تاجیک‌ها به ترتیب بزرگترین اقوام نفوس افغانستان را تشکیل داده در مجموع ۷۰ درصد نفوس کشور را می‌سازند. اگر اقوام اولی این سرزمین‌ها را بر اساس تمدن ویدی "آریایی" بگوییم این دو قوم هردو "آریایی‌های" اصیل همین سرزمین هستند. از جانب دیگر نظریات تاریخی، باستان‌شناسی و ژنتیکی تازه تر بیانگر آن است که تاجیکان افغانستان تفاوت بسیار کمی از پشتون‌های این کشور داشته هردو منشأ نژادی واحدی دارند. مرحوم میر غلام محمد غبار درین مورد می‌نویسد: "تاجیک‌ها ... به تائید اقوال هرودوت و بلیو و غیره ... معلوم می‌شود که مسکن تاریخی شعبه دادیکای قدیمی پختانه همان صفحات شرق و شمال افغانستان بوده و از آنجا به مرور زمان در سایر سرحدات داخل و خارج افغانستان مهاجرت اختیار کرده اند، که تا امروز در افغانستان و ماورالنهر و فارس به نام‌های تاجیک و دهگان" و دهوار یاد می‌شدند" (افغانستان در مسیر تاریخ). هدف از "دادیکای پختانه" توسط مرحوم غبار دقیقاً توضیح داده نشده است.

همین مفهوم را محقق هم عصر و زمان غبار، استاد کهزاد از قول هرودوت روایت کرده می‌نویسد: "دادیک‌ها Dadicae" (تاجیک) را هرودوت از شعب "پکتی"‌ها "پختون"‌ها می‌داند و متصل با "گندهاری"‌ها ذکر نموده و با اهالی صفحات شرقی آریانا مخصوصاً گندهاری‌ها پیوستگی داشتند (احمد علی کهزاد، آریانا، ص 85). کهزاد در ادامه می‌افزاید: "دادیک‌ها یا تاجیک‌ها عبارت از همین مردمانی هستند که در زبان "زند" آریانا که بیشتر مرکز نقل آن صفحات جنوب کشور بود به نام "داکیو Daqyou" یاد شده اند، یعنی کسانی که بیشتر به کشت و زراعت علاقه داشتند. به عقیده برخی از

نگارشگران کلمه "دهقان" از همان کلمه "داکیو" به میان آمده است. کلمه "دهقان" توسط عرب‌ها پس از گسترش دین اسلام در خراسان به کار گرفته شد، درین زمان اصطلاح "دهگان" در گویش مردم خراسان مروج بود، که به صاحبان و ملوک ده و بلندترین عنوان نجابت و فضیلت گفته می‌شد. ازینکه حرف "گ" در زبان عربی وجود ندارد، به جای آن حرف "ق" را به کار برده اند.

همچنان مطالعات ژنیتیکی ثابت می‌کند که پروسه انتقال وراثت ژنیتیکی از هندوستان به افغانستان به اقوام پشتون و تاجیک جریان داشته است. نتایج فوق در حقیقت تایید نظریات میر غلام محمد غبار و احمد علی کهزاد در مورد قرابت اقوام پشتون و تاجیک مستقر در افغانستان است.

بر همین منوال پروفیسور حقنظر نظروف در مورد اصطلاح دادیک‌های پختون عقیده دارد که "... تاجیک‌ها و پشتون‌ها هردو از یک اصل و ریشه آریایی منشأ می‌گیرند. ...". (مقام تاجیکان در تاریخ افغانستان، دوشنبه، 1999).

ترکیب ژنیتیکی نفوس افغانستان:

ژنتیک (به فرانسوی *Génétique*، ژنتیک - به انگلیسی *Genetics*، جِنتیکس) (از ریشه ریشه یونانی *γενετική*؛ به معنای آفریدن) یا *آفرینش‌شناسی* بخشی از دانش زیست‌شناسی یا حیات‌شناسی است که به وراثت و تفاوت‌های جانداران می‌پردازد.

مطالعات بسیار دقیق ژنیتیکی نفوس افغانستان توسط دانشمندان پوهنتون پورت سموث انگلستان بالای اقوام افغانستان در سال‌های اخیر انجام یافته و نتایج آن در یک مقاله تحلیلی درج‌ریده پلوس وان بتاريخ هشتم مارچ سال ۲۰۱۲م، به نشر رسیده نشان می‌دهد که ساختمان ژنیتیکی اقوام پشتون و تاجیک افغانستان شباهت‌های بسیار زیاد باهم داشته و همچنان نشان می‌دهد که اقوام پشتون و تاجیک افغانستان از لحاظ ژنتیک با نفوس‌های اقوام شمال و غرب هند بسیار نزدیکتر اند تا اقوام شمال قفقاز، اروپا و ایران امروزی.

این مطالعه برای اولین بار تنوع کروموزم های Y "ی" را میان بزرگترین اقوام افغانستان مورد بررسی قرار می‌دهد. در این مقاله ساختمان ژنیتیکی افغان‌های مدرن مورد بررسی قرار گرفته و تنوع ترکیب ژنیتیکی آن‌ها در ارتباط با وقایع شناخته شده تاریخی و حرکات نفوس‌های همسایه‌ها ارزیابی شده است.

مقایسه ساختمان ژنیتیکی اقوام پشتون و تاجیک افغانستان شباهت‌های بسیار زیاد آن‌ها را باهم نشان می‌دهد. هم چنان این مطالعات ثابت می‌کند که اقوام پشتون و تاجیک افغانستان شباهت‌های بیشتر با

مردم شمال هند دارند تا ترکتاباران و هزاره ها و همسایه های آن ها در ایران امروزی و شمال قفقاز. همچنان از شباهتهای نزدیک ژنیتیکی آنها با نفوس های اقوام شمالغرب هند به مقایسه اقوام شمال قفقاز، اروپا و ایران امروزی میتوان به این نتیجه رسید که تیوری قبلی مهاجرت آریاییها از شمال قفقاز به ایران و افغانستان امروزی و از آنجا به هندوستان نادرست می باشد.

این مطالعات نشان داد که یک ساختمان خاص ژنیتیک نفوسی هند و افغان وجود دارد که اوزبیک ها و هزاره ها در آن شامل نیستند. همچنان معلوم می شود که پروسه جریان ژن از هندوستان به افغانستان صرف مربوط به اقوام پشتون و تاجیک افغانستان بوده و حد اقل از زمان ایجاد اولین مدنیت های بشری در منطقه یا تمدن وادی سند و تمدن باختر- مارجینیا (تمدن اطراف دریای آمو و دریای مرغاب) برقرار بوده است. مطالعات نشان می دهد که باشندگان اولیه ی افغانستان با نفوس شمال و غرب هند، آسیای میانه، ایران و مردم شمال قفقاز تا ختم عصر جمع آوری و شکار و شروع زراعت یعنی بین ۱۲۰۰۰ تا ۸۰۰۰ سال قبل همه دارای اجداد مشترک بودند. با شروع عصر زراعت است که خصوصیات ژنیتیکی باشندگان اولیه سرزمینی که ما افغانستان مینامیم از خصوصیات ژنیتیکی مردمان هندوستان و ایران متمایز می گردند. تکامل و جدایی اقوام و سیستم های اجتماعی، بخصوص پشتون و تاجیک، در افغانستان از عصر تمدن مسی (برونز) یعنی با شروع شهرنشینی پدید می گردد. مطالعات نشان می دهد که مهاجرت های تاریخی و لشکرکشی ها بالای ساختمان قومی در افغانستان اثرات متفاوت داشته اند. این مطالعات وقوع مهاجرت های تاریخی و لشکرکشی های هخامنشی های فارس و یونانی های مقدونی، با آنکه اثرات ژنیتیکی محدودی میان اقوام افغانستان و اقوام آسیای میانه بخصوص، فارس ها دیده شده اما هیچ ارتباط قابل ملاحظه با مقدونیه و بالکان به مشاهده نرسیده است. مطالعات همچنان نشان می دهد که لشکرکشی های اعراب در قرن هفتم میلادی و ادعاهای مهاجرت و سکون گزینی اعراب در این سرزمین ها با آنکه از لحاظ فرهنگی تاثیرات عظیمی در منطقه بجا گذاشته است، اما اثرات ژنیتیکی این لشکرکشی ها بالای نفوس محلی این مناطق مشاهده نمی گردد.

توزیع جغرافیایی و قومی زبان های مروج در افغانستان نیز یک پدیده مغلق بوده است. در حالیکه ساختمان ژنیتیکی نفوس اقوام هزاره و اوزبیک را باهم ارتباط می دهد اما این دو قوم از لحاظ زبانی به دو گروه جداگانه مربوط می شوند. زبان مردم هزاره مانند پشتون ها و تاجیک ها وابسته به گروه زبان های هندو آریایی است در حالی که زبان اوزبیک ها مربوط به فامیل زبان های ترکی می باشد. طوری معلوم می شود که زبان اوزبیکی مروج در افغانستان وارث مستقیم یک زبان ترکی منقرض شده ایست که در قرن پانزدهم میلادی ایجاد شده بود. این در حالی است که جدایی ارتباطات ژنیتیکی

میان هزاره‌ها و اوزبیک‌ها قبل از این زمان بوقوع پیوسته است. این امر نشان می‌دهد که اختلافات زبانی میان اقوام افغانستان معرف بروز تغییرات فرهنگی در ازمنه متاخر باشند. طوری‌که می‌بینیم نتایج این مطالعات با آنچه از تاریخ این سرزمین‌ها می‌دانیم مطابقت دارد. بطور مثال با حمله مغول‌ها و استیلای طولانی آن‌ها و بازماندگان تیموری‌شان در ماورالنهر، خراسان، سیستان، اراکوزیا، فارس، تخارستان، زابلستان، کابلستان و غیره سرزمین‌ها تغییرات بزرگ فرهنگی و جمعیتی در این سرزمین‌ها بوقوع پیوست و تعداد کثیری از مردمان اقوام مهاجم در این مناطق مسکن‌گزین شدند که از لحاظ ژنتیکی با مردمان محل متفاوت بودند. این مهاجرین در مناطق مرکزی کشور در نتیجه اقامت طولانی و آمیزش با مردم محل زبان‌های اصلی خود را از دست داده زبان‌های محلی را پذیرفتند. با آمدن صفوی‌ها؛ قزلباش‌ها و فارس‌ها هم در این مناطق مسکون شده مذهب شیعه را بین مردم محل شایع کردند.

پایان